

VARIANTA 1

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Etapa locală, 4 februarie 2023
Clasa a IX-a

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Niciun eseu nu va fi precedat de titlu și/sau motto; nerespectarea acestei prevederi atrage descalificarea.
- Timpul de lucru: 3 ore.
- Total: 100 de puncte.

Citește cu atenție textele de mai jos:

A. Când Elena pusese ochii pe maidanul de lângă școală, Mântuleasa arăta ca o stradă dintr-un oraș mic de provincie, mărginită cum era de castani și duzi, cu casele pierdute în verdeața grădinilor întinse. Elenei îi dădea un sentiment de liniște, cum nu mai avea nicăieri în Bucureștiul în care automobile cu motoare asurzitoare începuseră să străbată în goană bulevardele. Îi plăcea s-o traverseze de la un capăt la celălalt, oprindu-se uneori la biserica mică de sub tei, în pridvorul ei decorat cu frunze de acant, și să privească fresca ștearsă, cu Leviathanul care-i înghite pe păcătoși, îngerii cu două rânduri de aripi și grădina Raiului, cu arborii exotici și șarpele primordial împletindu-se în jurul Pomului Cunoașterii. Îi plăcea plimbarea asta, aerul transparent-verzui al străzii umbrite de castani înalți, duzi și tei care aproape-și uneau coroanele pe deasupra ei, dându-i impresia că se mișca printr-un uriaș acvariu, un tunel de vegetație și petice de lumină tremurătoare. Era un aer vechi, un miros rămas acolo din alt timp. Ca și cum strada era protejată de un imens ecran de sticlă care conservase acolo mirosurile din secolele trecute. Înaintând prin aerul apos, vara Elena se gândea că de fapt nu știa nimic despre orașul în care trăiau, în afara unei istorii învățate la școală și a câtorva povești care circulau printre locuitori. Dar despre adevărata lui istorie nu știa nimic, Bucureștiul avea memoria scurtă, nu înregistra decât anumite figuri și întâmplări, nu pe cele mai însemnate, nici pe cele mai interesante, cel mult mici anecdote și uneori nume pe care nimeni nu mai știa să le asocieze unor fețe.

Chiar lângă biserică era un maidan pe care încă se aruncau gunoaiile și buruienile creșteau înalte ca pe câmp, întărindu-i impresia că strada creștea cumva anapoda, înăuntrul orașului și totuși în afara lui, prelungindu-se și într-un alt timp, despre care Elenei i se părea că nu se mai știe mare lucru, și într-un alt oraș, altul decât Bucureștiul pe care-l putea vedea oricine. Unul în care cu siguranță războiul nu putea ajunge, pentru că pur și simplu nu era acolo. În capătul dinspre cartierul evreiesc, când ieșea în Calea Călărășilor, tresărea uneori uimită de zgomotul tramvaiului care își hurduca îngrozitor călătorii sau de strigătele vânzătorilor ambulanți. Acolo, în colț, era un chioșc de ziare, proprietarul avea doi copii mici care se jucau mereu la umbra unui oțetar ce părea să crească direct din asfalt. Într-o zi chemaseră un fotograf, erau toți îmbrăcați cu hainele de duminică, priveau fix în lentila aparatului, încremeniți, doar cei doi copii, pentru o secundă, se uitaseră la doamna elegantă care traversa repede bulevardul în rochia de culoarea vinetei coapte, și exact atunci se declanșase diafragma.

Elena descoperise strada demult, încercând să taie mai repede orașul ca să ajungă de la școală și de la casa socrilor ei la casa din Calea Călărăși a Mariei Deleanu, prietena ei și soția doctorului Deleanu, care îi fusese colegă la pension. Aceasta murise, dar doctorul le rămăsese prieten ei și lui Petru. Îi plăcea cursul liniștit al străzii, care însă n-o plectisea: mai multe ramificații cu nume de pictori români se desprindeau din ea și, la un moment dat, după biserică și școală făcea o curbă ușoară de unde aveai senzația că strada devine alta, alt aer, alte case, în partea dinspre cartierul armenesc. Dar ea prefera bucățița asta, cu maidanul de lângă biserică și

școala cu castani înalți pe margine, pe sub care îi plăcea să se plimbe când înfloreau, în aprilie, cu buchetele lor mari, albe, ca niște sfeșnice suspendate, cu flori de ceară, sau toamna, când fructele cornoase cădeau lovindu-se cu un pocnet sec de asfalt. La fel de mult îi plăcea să treacă pe acolo în septembrie. Aerul cald, încărcat de mirosurile lunilor de vară, istoria verii care trecuse condensată acolo, nicăieri trecutul nu era mai palpabil ca aici. Îi plăcea să privească, de pe trotuarul opus, momentul când elevii ieșeau de la ore: ușile mari ale școlii se deschideau și odată cu uniformele alb-negre și glasurile ascuțite de copii năvălea și o lumină caldă, filtrată prin două rânduri de ferestre. Elenei îi plăceau clădirile cu două rânduri de ferestre, așezate paralel, în așa fel încât puteai vedea prin ele dincolo, curtea altei case, de pe o altă stradă. Soarele apunea în spatele școlii și ultimele raze treceau prin ferestrele înalte, iar școala rămânea deschisă și pustie, ca o cutie magică cu mai multe oglinzi, care multiplicau perspectiva la infinit până nu mai știai ce era adevăr și ce era iluzie.

Până venea să închidă ușile omul de serviciu sau învățătorul, rămânea să privească școala asta mică, din secolul trecut, înecată în vegetație ce creștea parcă peste noapte, deși mereu tăiată și curățată de îngrijitori, și nu știa de unde-i vine nodul cald din piept, din ce amintire uitată care începea acum să iasă la iveală, sub o formă necunoscută.

(Andreea Răuceanu, **O formă de viață necunoscută**)

B. *Plecarea mea din Lisa a fost, poate, o șansă. Dar, probabil, fără a pierde nu învățăm să prețuim. Câți copii au dispus, ca mine, de posibilitatea de a învăța, înaintea buchiilor, limbajul pietrelor, al arborilor și al norilor? Sufletul meu e plin și azi de aromele copilăriei, chiar dacă ea nu a fost idilică. [...] Dacă n-ar fi existat „unchiul George”, n-aș fi nimerit la cel mai simandicos liceu din București. De la el a aflat tata că liceul „Spiru Haret”, un liceu ultraselect în acei ani, preferat de o bună parte a protipendadei bucureștene, oferea copiilor cu părinți strămtorați material cinci burse ale comitetului școlar. [...] După ce a luat hotărârea să mă trimită în București, fără să se lase înduplecat de protestele și de plânsetele mamei, care nu voia să-și trimită prin străini unicul băiat, și se interesase de condițiile în care se acorda bursa, tata devenise mai atent cu „unchiul George”. Eu, însă, nu aveam niciun interes să mă prefac. „Unchiul George” nu-mi era deloc simpatic. Prea se uita la mama de sus, ca un „domn important” la o țărancă, nu ca la o soră. [...]*

N-am îndrăznit să-i mărturisesc tatei că nici eu nu voiam să plec, dar cum primejdia era fixată pentru toamnă, nu mă arătam din cale-afară de tulburat. [...] „Racii” au, din naștere, teama de necunoscut. Abia când „unchiul George” l-a anunțat pe tata, spre sfârșitul lunii august, că în cutare zi din septembrie va veni de la București o mașină, trimisă de tatăl unui elev, să-l ia, și că, în mașină, va rămâne un loc și pentru mine, mi-am dat seama că pericolul era iminent.

În primele zile din septembrie, nu mă mai gândeam decât cum să scap. Mă prefăceam mai departe că învățam, ca să nu dau de bănuț, dar, culcat în iarbă, îmi băteam capul cu alte griji. [...] În disperare de cauză, m-am hotărât să fug de-acasă în dimineața când urma să plec în prima mea călătorie. M-am gândit să mă ascund în pădure până avea să treacă pericolul. Eram sigur că întors, apoi, acasă, tata mă va ierta, iar mama va putea să-l înduplece, până în toamna următoare, să renunțe la ambiția de a mă vedea școlit.

Cum petrecusem multe nopți pe munte, nu mă speria perspectiva de a dormi în vreo colibă părăsită sau chiar pe un maldăr de iarbă sub cerul liber. [...] Cu o seară înainte de ziua fatală, mi-am pus în buzunarul pantalonilor o cutie de chibrituri, un amnar și iască, după care mi-am așezat la îndemână primii mei bocanci; niște bocanci grei, solizi, negri, cumpărați de tata în vederea saltului meu la oraș și pe care, până atunci, nu avusesem permisiunea să-i port, ca să-i am noi pe străzile Bucureștiului. Intenționeam să mă scol devreme, în zori, dar, din pricina emoției, am adormit mult după miezul nopții. Mă foiam în pat, așteptând să ațipească tata. În copilărie, vorbeam în somn și-mi era groază să nu mă trădez cumva. M-am trezit, de aceea, abia când la

poartă s-a auzit claxonul mașinii, venită înainte de ora stabilită. Mi-am încălțat repede bocancii, nebănuind că ei vor atârna greu, hotărâtor, în soarta mea. Era prima oară că nu aveam opinci în picioare, bocancii mă încurcau la mers și, din pricina lor, m-am împiedicat când am vrut să sar gardul din capătul grădinii. De ajuns ca tata, care venise după mine, să se apropie și, în timp ce escaladam gardul, să facă singurul lucru la care nu mă așteptam. Spre marea mea uimire, l-am auzit zicându-mi că-mi dă 44 de lei dacă plec. De ce tocmai „44”? Niciodată nu m-am lămurit. Poate, a fost o simplă întâmplare, prima cifră care i-a trecut tatei prin cap. [...] Descumpănit, am rămas pe ultima scândură a gardului, între două destine aș zice azi. Nu avusesem niciodată atâția bani în mână. Nu mai țin minte ce calcule îmi voi fi făcut în acele clipe și cât a durat „deliberarea”. Fapt e că, până la urmă, m-am dat bătut. N-am rezistat ispitei și am acceptat „tranzacția”. [...]

Acum, sunt „aproape bucureștean”. M-am obișnuit cu mirosul de benzină arsă, cu cerul fără mister de deasupra orașelor. Aici mi s-a născut fiul, aici l-am văzut crescând. Treptat, am încetat de a mai fi ceea ce fusesem. Mi-am pierdut reflexele rustice, m-am „civilizat”, biblioteca mi-a devenit mai dragă decât pădurea. Nu sunt un bucureștean autentic, întreg, vorbesc despre „viața la țară” cum vorbesc, la Cehov, cele „trei surori” despre Moscova. Îmbătrânesc, ca arborii care se usucă pe dinlăuntru, golindu-mă de esențele mele. Ce altceva decât miresme mi-a lăsat copilăria? Dar țin să repet: nu mă simt un deșertăciunat. Probabil, Lisa e ultimul loc unde m-aș retrage, dacă aș crede în refugii.

(Octavian Paler, *Deșertul pentru totdeauna*)

Subiectul I

30 de puncte

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare din următoarele cerințe:

1. Menționează două mijloace diferite prin care se manifestă funcția expresivă a limbajului în fragmentul extras din textul **B**, ilustrându-le cu câte un exemplu. **5 puncte**
2. Precizează patru termeni din câmpul lexical al *naturii*, pe care îi identifici în textul **B**. **5 puncte**
3. Indică două motive cu rol în conturarea temei *spațiului familiar*, evidențiate în textul **A**. **5 puncte**
4. Prezintă două elemente cu rol stilistic în descriere, valorificând textul **A**. **5 puncte**
5. Susține-ți opinia despre relația dintre instanțele comunicării narative în următorul fragment din textul-suport **B**: *Intenționez să mă scol devreme, în zori, dar, din pricina emoției, am adormit mult după miezul nopții. Mă foiam în pat, așteptând să ațipească tata. În copilărie, vorbeam în somn și-mi era groază să nu mă trădez cumva. M-am trezit, de aceea, abia când la poartă s-a auzit claxonul mașinii, venită înainte de ora stabilită. Mi-am încălțat repede bocancii, nebănuind că ei vor atârna greu, hotărâtor, în soarta mea. Era prima oară că nu aveam opinci în picioare, bocancii mă încurcau la mers și, din pricina lor, m-am împiedicat când am vrut să sar gardul din capătul grădinii.* **5 puncte**

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte. Pentru **conținut**, vei primi 25 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 2 puncte; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, toate răspunsurile vor respecta limita indicată.

Subiectul al II-lea

35 de puncte

După ce ai citit textul-suport **B**, redactează un text dialogat de 150–300 de cuvinte (minimum patru replici) care să reprezinte „tranzacția” încheiată între tată și fiu, așa cum îți imaginezi că s-a desfășurat și valorificând toate indiciile oferite de text.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte și a numărului minim de replici – 1 punct).

Subiectul al III-lea

35 de puncte

Scrie un eseu, de 600 – 900 de cuvinte, despre *modul în care timpul determină schimbarea percepției asupra unor aspecte ale experiențelor trăite de-a lungul vieții*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând aria culturală.

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*. Pentru **conținutul** eseului, vei primi 30 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 5 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct; respectarea precizării privind numărul de cuvinte – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseul are minimum 600 de cuvinte. Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.